

Mekka

Rodisko proroka Mohameda je najsvätejším miestom islamu. Každý rok ho počas púte hadž navštívia milióny moslimov. Neveriacim je vstup zakázaný. V strede Veľkej mešity je umiestnená ústredná svätýňa moslimov Kâba, ktorá je zakrytá plachtou z čierneho brokátu. Veriaci ju počas púte musia obísť sedemkrát v protismere hodinových ručičiek.

Krak des Chevaliers

Jeden z najväčších a najzachovalejších križiackych hradov leží v Sýrii neďaleko hraníc s Libanom. Bol vybudovaný v 12. storočí križiakmi ako súčasť obranného systému Svätej zeme pred moslimami. Dodnes sa zachoval v takmer neporušenej románskej podobe. Po dobytí bol celé stáročia súčasťou pevnostného systému Osmanskej ríše.

Petra

Svetoznáme skalné mesto v Jordánsku patrí k najnavštevovanejším miestam Blízkeho východu. Petra bola hlavným mestom kráľovstva Nabatejovcov a zbohatla na obchode s korením. Po ničivom zemetrasení v 6. stor. bolo mesto navždy opustené. Komplex stavieb je vytesaný do pieskovca a okrem viacerých kostolov ho tvoria aj hrobky či veľký amfiteáter.

Saná

Dejiny hlavného mesta Jemenu, ktoré leží vo výške 2200 m n. m., sú staré tisícky rokov. Domy v historickom centre sú postavené z hliny a zaujmú svojim nezvyčajným vzhľadom. Sú výškové a ich ornamentálna výzdoba pripomína perníkovú chalúpku. Mesto, v ktorom je viac ako 100 mešít, sužuje občianska vojna, ktorá začala v roku 2015.

Šibam

Historické opevnené mesto patrí ku klenotom Jemenu. Pozostáva z výškových hlinených stavieb, ktoré môžu mať 5 až 11 poschodí. Často sú označované ako najstaršie mrakodrapy, preto si mesto vyslúžilo aj prezývku *Manhattan púšte*. Šibam je unikátnou ukážkou mestského plánovania a prispôsobenia architektúry prírodným podmienkam.



Baalbek

Mesto Feničanov, ktorého ruiny je možné obdivovať v súčasnom Libanone, patrilo k najvýznamnejším pútnickým miestam staroveku. V gréckych a rímskych časoch bolo známe ako Heliopolis. Medzi jeho ikonické pamiatky zapísané do zoznamu UNESCO patria chrámy Dionýza a Jupitera.

Göbekli Tepe

Archeologické nálezisko v juhovýchodnom Turecku pozostáva z kruhových stavieb z 8. až 10. stor. pred Kr. Považuje sa za jedno z prvých miest na svete, kde sa lovci a zberači združovali kvôli náboženským rituálom. Lokalita podáva dôkaz o neolitckej revolúcii, počas ktorej začali ľudia zakladať trvalé sídla.

Aleppo (Halab)

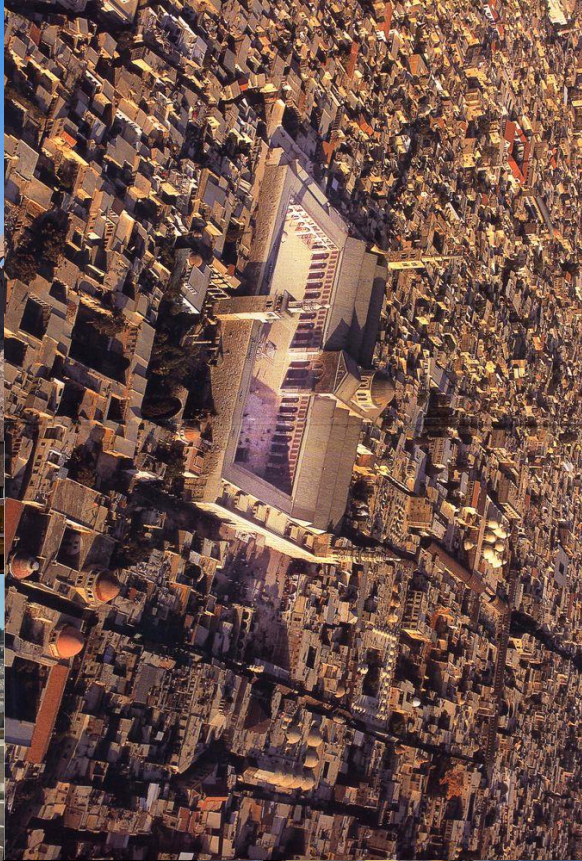
Jedno z najstarších dodnes obývaných miest sveta vzniklo pred viac ako 5000 rokmi. Historickému centru dominuje opevnená citadela a rozsiahla Veľká mešita, ktorá ukrýva pozostatky Zachariáša – otca Jána Krstiteľa. Mešita s obdĺžnikovým nádvorím bola vážne poškodená počas vojny v Sýrii. Jej minaret bol úplne zničený. Mešita sa v súčasnosti opravuje.

Isfahán

Šáhova mešita v Isfaháne patrí medzi najznámejšie perzské islamské stavby. Pokrýva ju modrý obklad s kaligrafickými nápismi. Má viacero minaretov a jej ústredná kupola siaha do výšky 54 metrov. Mešita je súčasťou rozsiahleho námestia Nakš-e džahán (Imámovo námestie). Ďalšími významnými pamiatkami iránskeho Isfahánu sú jeho historické mosty.

Perzepolis

Pozostatky starovekého mesta, ktoré slúžilo ako sídlo perzských kráľov z rodu Achajmenovcov, sa nachádzajú približne 100 km južne od iránskeho mesta Širaz. V roku 332 pred Kr. ho dobyl a vypálil Alexander Veľký. Mesto bolo architektonickým skvostom, známa je najmä jeho sochárska výzdoba. V ruinách perzepolskej knižnice sa našlo tisíce klinopisných tabuliek.



Damask

Hlavné mesto Sýrie býva označované aj ako najstaršie trvalo osídlené mesto na svete. Z historických pamiatok má výnimočne postavenie najmä Umajjovská mešita z 8. stor., ktorá stojí na mieste niekdajšej byzantskej baziliky. Mešita má obdĺžnikový pôdorys a tri minarety. Bola vzorom pri stavbe mladšej mešity v Halabe.

Tabriz

Historický bazár v iránskom meste Tabriz, ktoré leží pri hraniciach s Azerbajdžanom, patrí k najstarším tradičným bazárom na Blízkom východe. Komplex budov tvorí najväčší krytý trh na svete. Tabriz bol v minulosti dôležitým obchodným centrom na Hodvábnej ceste. V súčasnosti je bazár preslávnený najmä predajom originálnych perzských kobercov.

Bam

Historické mesto Bam bolo založené v púštnej oáze na juhovýchodnom okraji Iránskej plošiny. Zbohatlo najmä na produkciu hodvábu a bavlny. Celé mesto bolo postavené z hlíny a opevnená citatela v Bame je vôbec najväčšou hlinenou stavbou na svete. V roku 2003 bolo mesto zničené zemetrasením. V súčasnosti je už takmer celé zrekonštruované.

Jeruzalem

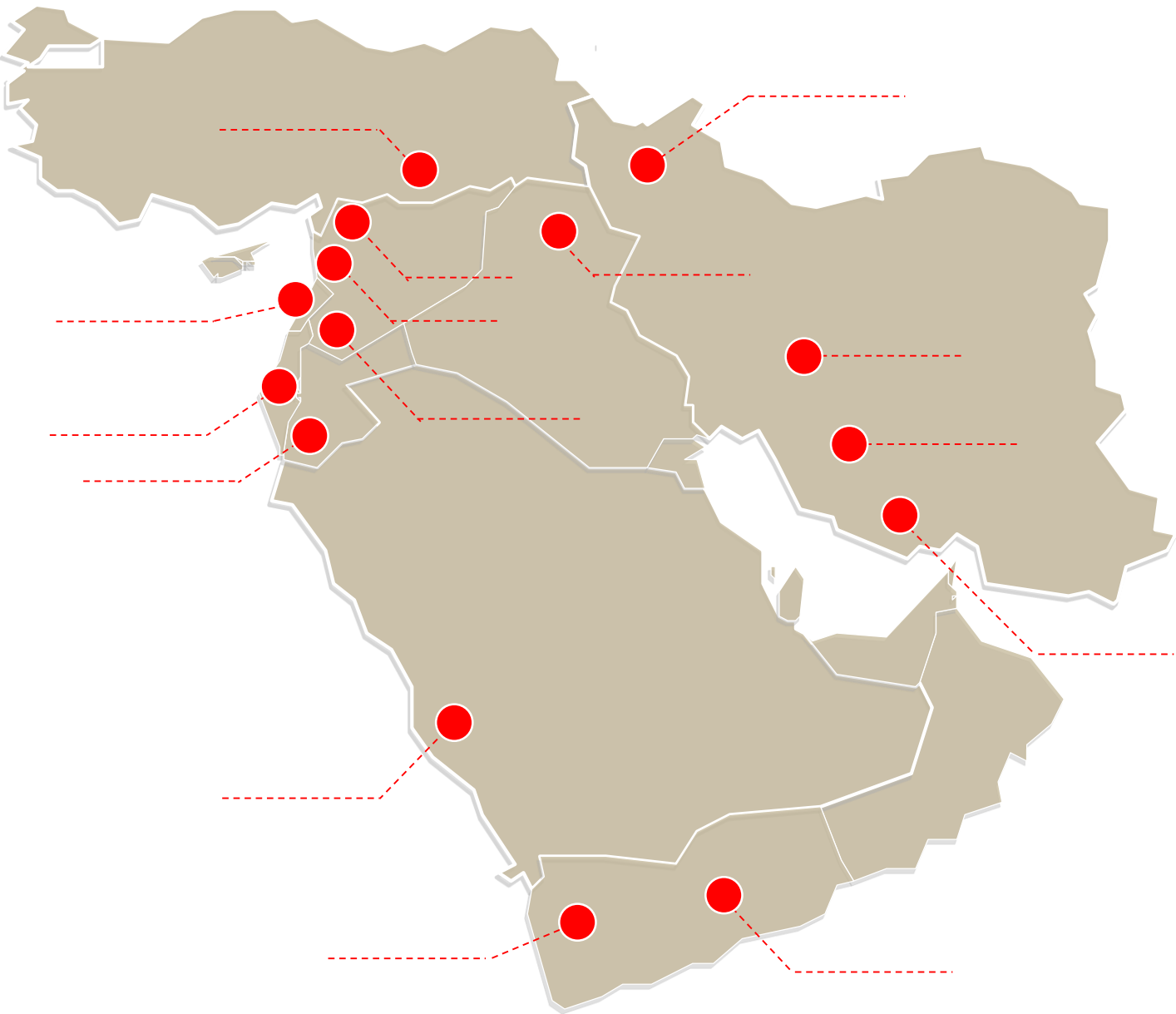
Hlavné a najväčšie mesto Izraelu je kontinuálne obývané už viac ako 5000 rokov. Je dôležitým miestom pre Židov, kresťanov i moslimov. Mešita al-Aksá s pozlátenou kupolou, ktorá sa týči na Chrámovej hore, patrí k trom najposvätejším miestam islamu. Bezprostredne pri nej je svetoznámy Múr nárekov. Na mieste ukrižovania Ježiša Krista stojí Bazilika Svätého hrobu.

Arbíl

Hlavné mesto autonómnej oblasti Iracký Kurdistan sa pýši veľkou opevnenou citadelou na návrší, okolo ktorej pulzuje život modernej metropoly. Sú v nej zachytené celé prastaré dejiny mesta, ktoré bolo súčasťou Asýrskej, Perzskej, Rímskej i Osmanskej ríše. Nájdeme tu preto nielen mešity, ale aj kresťanské kostoly.

Vybrané historicky významné miesta juhozápadnej Ázie

Do mapy vpíšte správne názvy jednotlivých miest z kartičiek.
Pri práci si môžete pomôcť školským atlasom.

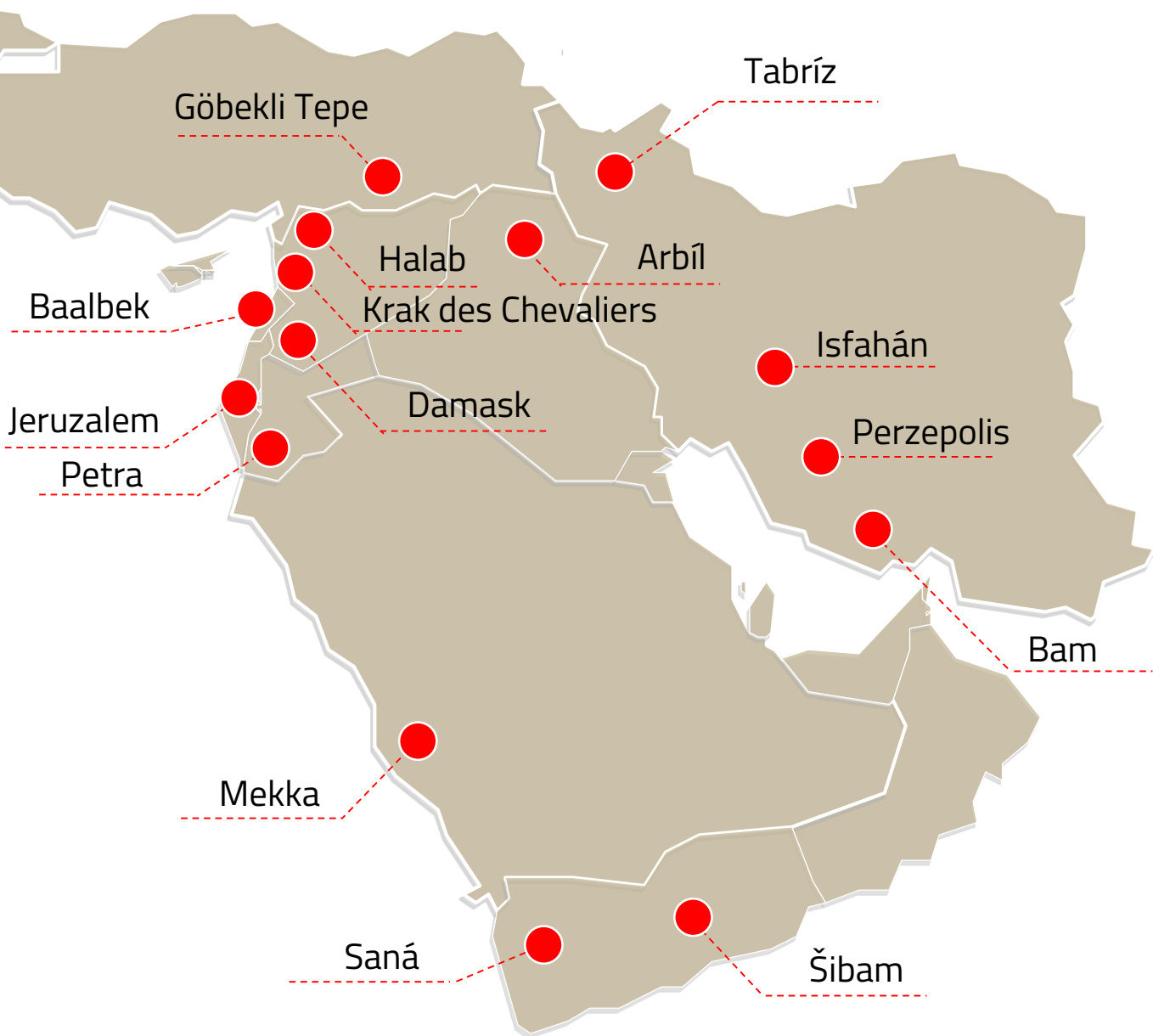


Úlohy:

1. Ktoré z lokalít sú významnými miestami islamu?
2. Aký stavebný materiál spája viaceré zo skúmaných lokalít? Prečo bol na Blízkom východe bežným, obľúbeným a najmä praktickým?
3. Nálezy v ktorej lokalite boli dôležitým pre lepšie pochopenie premeny lovcov a zberačov na usadených poľnohospodárov?
4. Vypíšte z textových kartičiek aspoň tri slová, ktorých význam nepoznáte a sú pre vás cudzie.
5. Ktoré tri z uvedených lokalít vás najviac zaujali? Svoju odpoveď stručne zdôvodnite.

Vybrané historicky významné miesta juhozápadnej Ázie

Správne riešenie:



Úlohy:

1. Mekka (Kába), Jeruzalem (mešita al-Aksá), Veľké mešity v Damasku a Halabe, Šáhova mešita v Isfaháne (šiiitský islam)
2. Hlina. Ľahko dostupný stavebný materiál, ktorý je ideálny pre suché púštne podnebie – ochladzuje a nepodlieha tu deštrukčným poveternostným vplyvom tak, ako v oblastiach s vyššími zrážkami.
3. Göbekli Tepe
4. Rôzne odpovede
5. Rôzne odpovede

Zdroje použitých fotografií:

- Petra: [commons.wikimedia.org/wiki/File:Al_Khazneh_\(The_Treasury\)_-_Petra,_Jordan_-_14_Oct._2009.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Al_Khazneh_(The_Treasury)_-_Petra,_Jordan_-_14_Oct._2009.jpg)
- Saná: [commons.wikimedia.org/wiki/File:Sana%27a,_Yemen_\(14667934933\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sana%27a,_Yemen_(14667934933).jpg)
- Šibam: [flickr.com/photos/twiga_swala/2286378093](https://www.flickr.com/photos/twiga_swala/2286378093)
- Mekka: en.wikipedia.org/wiki/Hajj#/media/File:Al-Haram_mosque_-_Flickr_-_Al_Jazeera_English.jpg
- Krak de Chevalier: commons.wikimedia.org/wiki/File:Krak_des_Chevaliers,_NW_Syria_-_3.jpg
- Aleppo: [commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Mosque_of_Aleppo_\(1395100610143169195452\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Mosque_of_Aleppo_(1395100610143169195452).jpg)
- Isfahán: en.wikipedia.org/wiki/Shah_Mosque#/media/File:Isfahan_Royal_Mosque_general.JPG
- Perzepolis: commons.wikimedia.org/wiki/File:Iran_-_Persepolis_-_Takhte_Jamshid_-_The_Gate_of_all_Nations_-_panoramio.jpg
- Gobekli Tepe: commons.wikimedia.org/wiki/File:G%C3%B6bekli_Tepe,_Urfa.jpg
- Baalbek: [flickr.com/photos/cgranycome/7165535335](https://www.flickr.com/photos/cgranycome/7165535335)
- Bam: commons.wikimedia.org/wiki/File:Wiki_Loves_Monuments_2018_Iran_-_Kerman_-_Anar_-_Arg-e_Bam_-_Picture_05.jpg
- Arbil: [sk.wikipedia.org/wiki/Arb%C3%AD_\(mesto\)#/media/S%C3%B4bor:Citadel_\(old_city\)_of_Hewl%C3%A4r_\(Erbil\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Arb%C3%AD_(mesto)#/media/S%C3%B4bor:Citadel_(old_city)_of_Hewl%C3%A4r_(Erbil))
- Jeruzalem: commons.wikimedia.org/wiki/File:030_The_Western_Wall,_Wailing_Wall_Jerusalem.jpg
- Damask: en.wikipedia.org/wiki/Temple_of_Jupiter,_Damascus#/media/File:The_Jupiter_temple_in_Damascus.jpg
- Bazár v Tabríze: commons.wikimedia.org/wiki/File:Carpet_Bazaar_of_Tabriz.JPG